

Chương 1

Nhập môn kinh tế nông nghiệp

<http://>

Nội dung

1

Vị trí của nông nghiệp trong nền KTQD

2

Những đặc điểm của sản xuất nông nghiệp

3

Chiến lược và phát triển nông nghiệp bền vững ở VN

4

Đối tượng, nhiệm vụ và phương pháp NC

❖ Ngành NN cung cấp LT, TP cho nhu cầu XH

- LT, TP ...sản phẩm tối cần thiết...
- Dân số tăng, mức sống tăng... nhu cầu LT, TP tăng ... số lượng, chất lượng, chủng loại...
- Tự sản xuất ... hoặc... nhập khẩu LT, TP
- ANLT...ổn định chính trị, KT, XH ...phát triển

❖ Cung cấp yếu tố đầu vào cho phát triển CN và khu vực đô thị

- Lao động
- Nguyên liệu
- Vốn

❖ Thị trường tiêu thụ của công nghiệp và dịch vụ

▪ Dân số nông nghiệp, nông thôn

• Dân số VN năm 2012 (nghìn người)

– Tổng số:	88772,9	100%
– Thành thị:	28356,4	31,94%
– Nông thôn:	60416,5	68,06%

▪ CN sản xuất ...TLSX và TLTD

❖ Đóng góp vào xuất khẩu thu ngoại tệ lớn cho đất nước

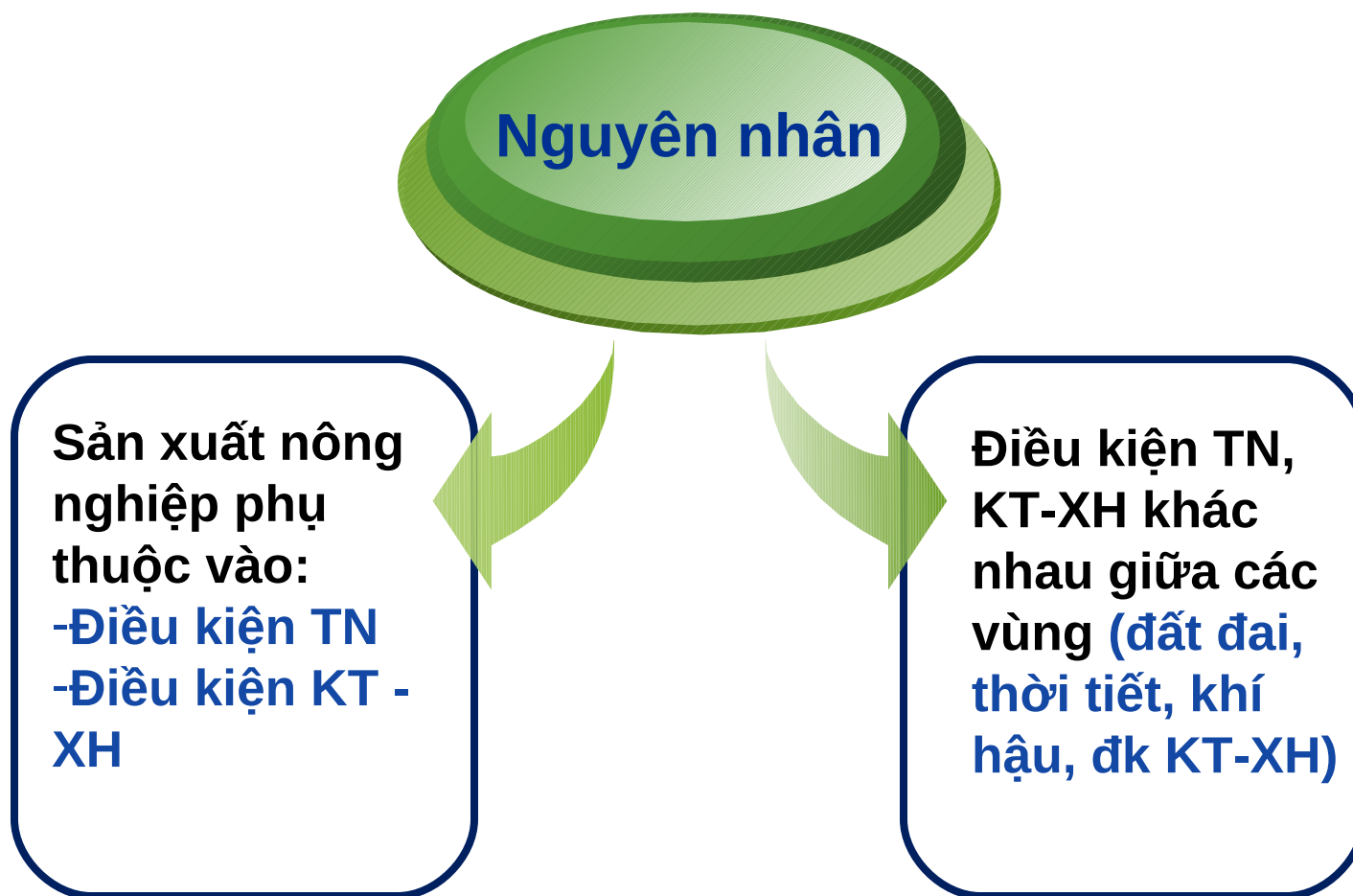
▪ Cơ cấu xuất khẩu theo ngành hàng năm 2012 (%)

• Tổng số	100,0
• CN nặng và khoáng sản	45,1
• CN nhẹ, TTCN	34,1
• Nông, lâm, thủy sản	20,8

❖ Phát triển bền vững và bảo vệ môi trường

❖ (1) Mang tính vùng rõ rệt

❖ (1) Mang tính vùng rõ rệt

Source: www.elib.vn

(trích) Đồng chí

(Chính Hữu)

Quê hương anh nước
mặn đồng chua
Làng tôi nghèo đất cày
lên sỏi đá
[...]

❖ (1) Mang tính vùng rõ rệt

Đặc điểm nổi bật của 7 vùng nông nghiệp nước ta

(Nguồn: <http://diendankienthuc.net>)

❖ Mang tính vùng rõ rệt

Chú ý

1

Quy hoạch bố trí cây trồng, vật nuôi hợp lý

2

Xây dựng phương hướng SXKD, Cơ sở VCKT theo yêu cầu từng vùng

3

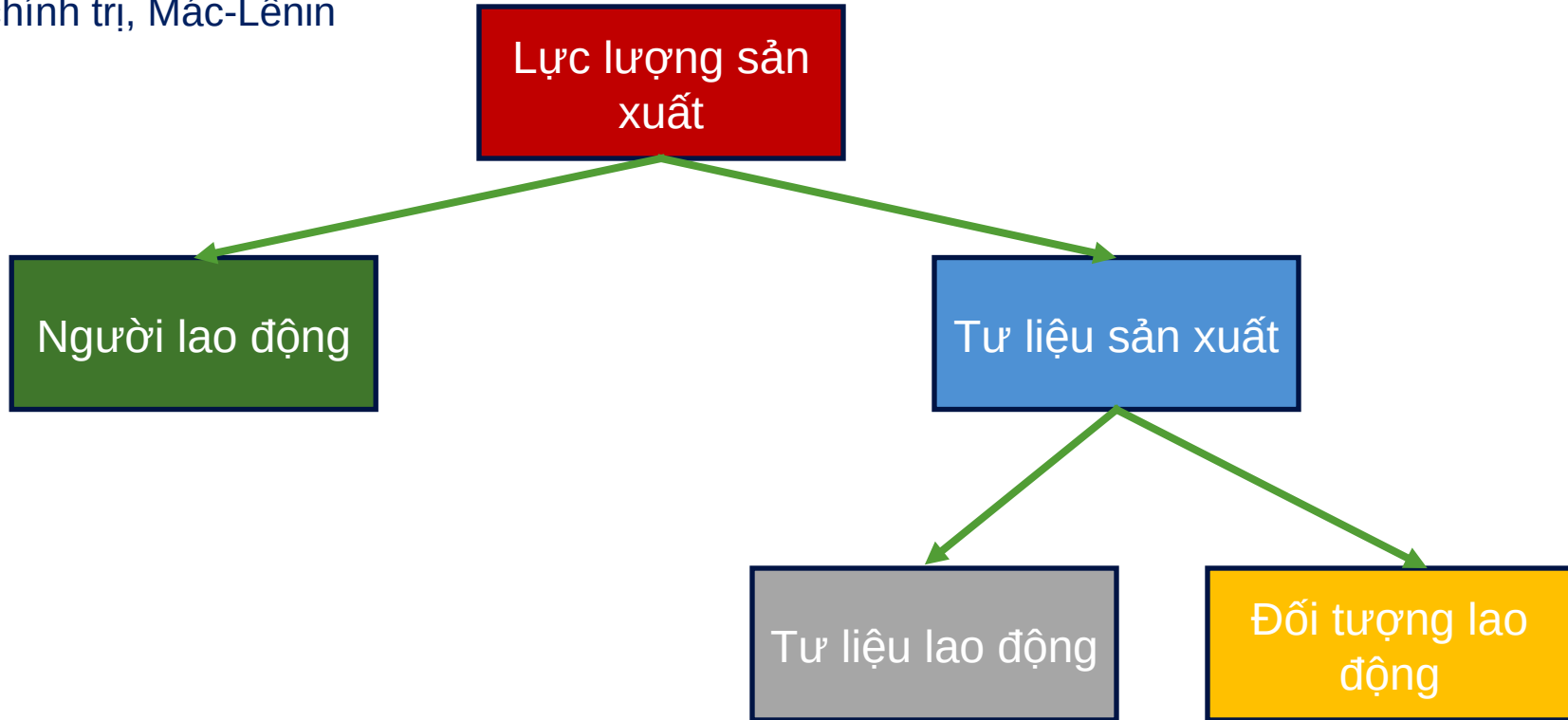
Hệ thống chính sách kinh tế phải phù hợp với từng vùng, từng khu vực

❖ (1) Mang tính vùng rõ rệt

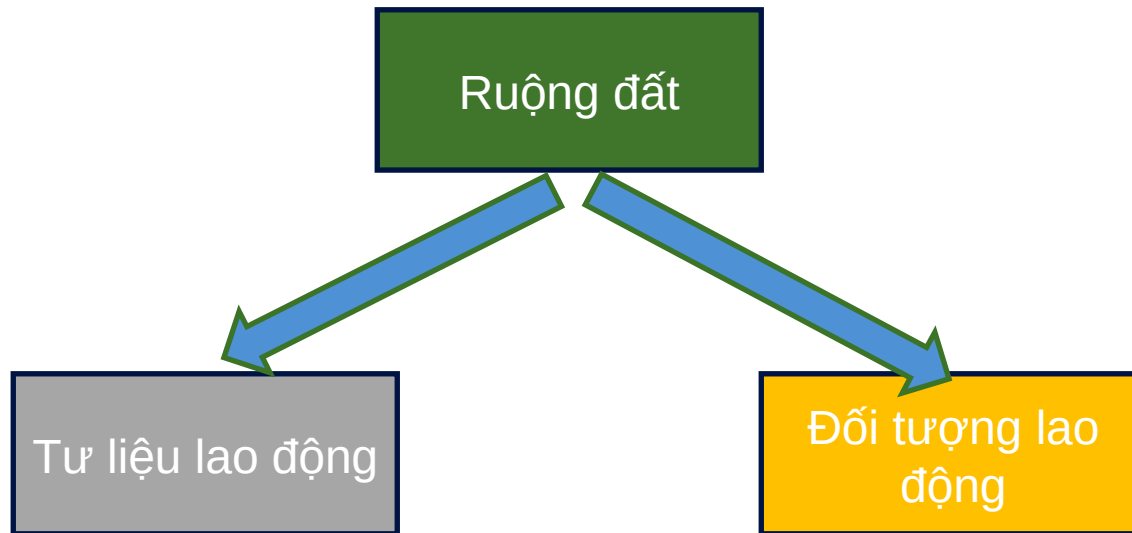

Để phát triển nông nghiệp của đất nước cần phải xây dựng chính sách kinh tế chung cho các vùng, các khu vực

Kinh tế chính trị, Mác-Lênin

❖ (2) Ruộng đất là TLSX chủ yếu

Lưu ý

(1) ...Không thể (chưa thể) thay thế

(2) ...Đất đai có giới hạn

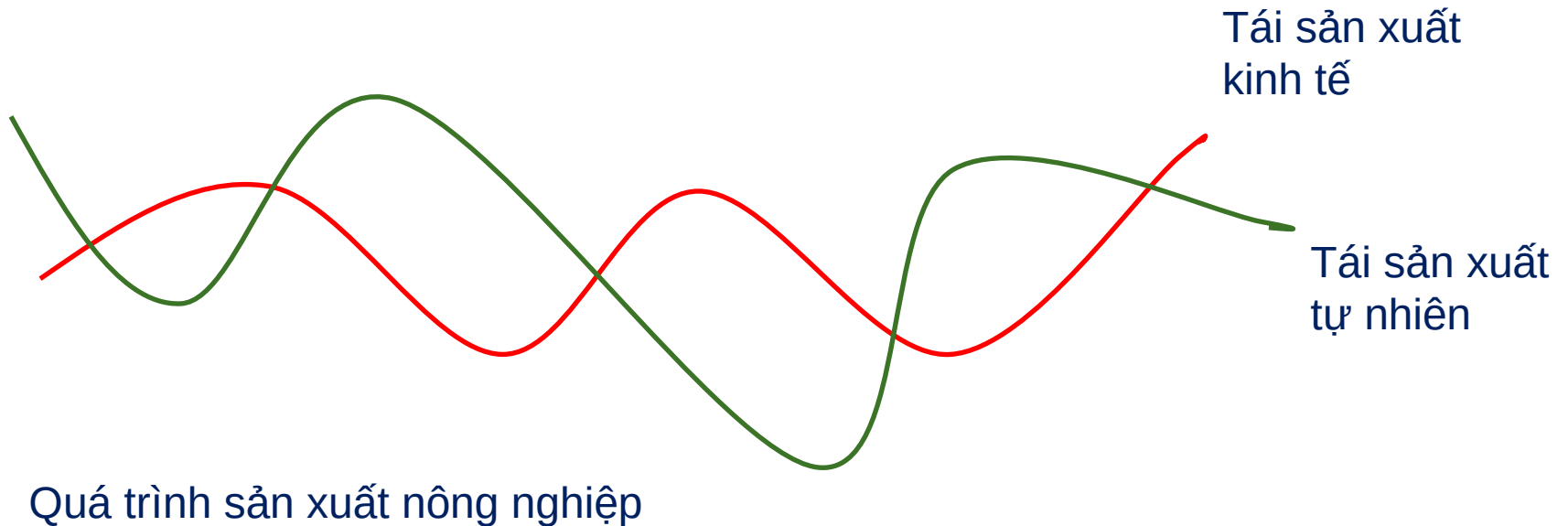
- ❖ (3) Đối tượng sx nông nghiệp là cơ thể sống - cây trồng vật nuôi

Quy
luật
sinh
học

Quy
luật
kinh
tế

❖ (4) SX NN có tính thời vụ cao

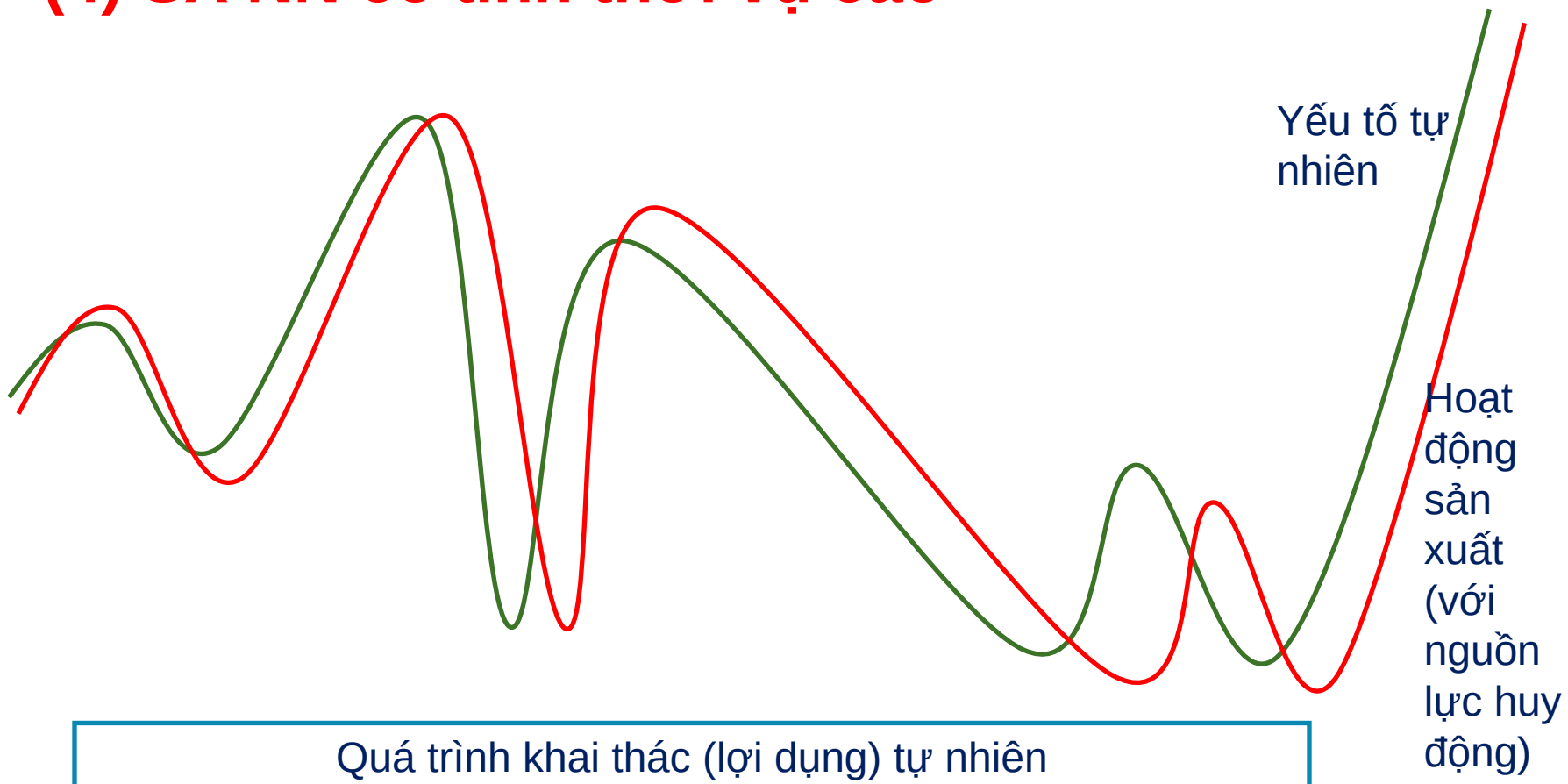

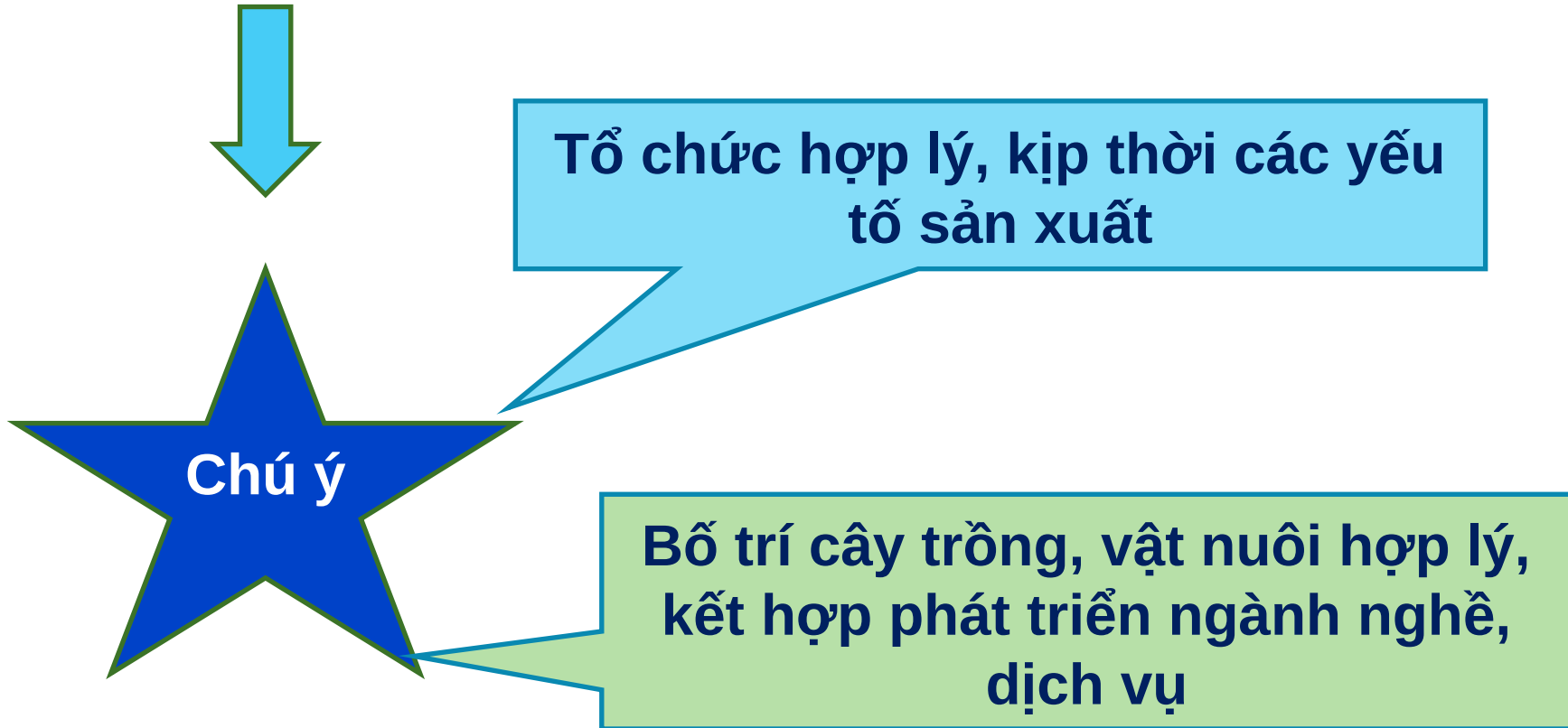
❖ (4) SX NN có tính thời vụ cao

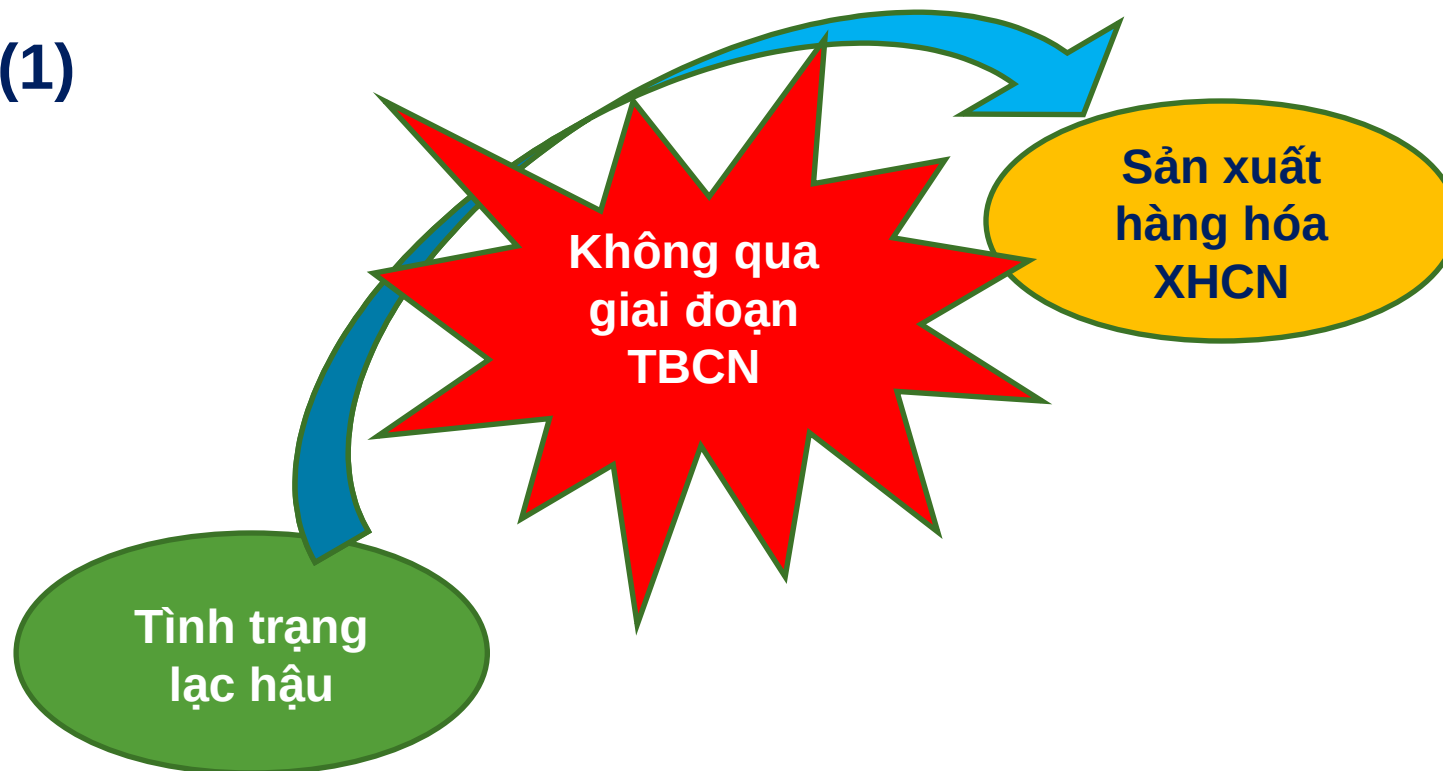
❖ (4) SX NN có tính thời vụ cao

❖ (4) SX NN có tính thời vụ cao

(1)

Xuất phát điểm thấp (rất thấp)

Sản xuất hàng hóa lớn, tập trung, hiện đại

- + Cơ sở vật chất còn nghèo nàn
- + Kết cấu hạ tầng nông thôn yếu kém
- + Tỷ lệ lao động thuần nông cao
- + Năng suất ruộng đất, năng suất lao động thấp

Xuất phát điểm của nông nghiệp, nông thôn Việt Nam thấp

(Bộ NN&PTNT, Chiến lược PT NNNT VN 2011-2020)

Nông nghiệp nông thôn Việt Nam đi lên từ mức phát triển rất thấp, bị chiến tranh tàn phá kéo dài và chịu hậu quả của nhiều thiệt hại từ các sai lầm trong quản lý thời kỳ kinh tế kế hoạch quan liêu bao cấp trước đây. Vì vậy, mặc dù đã có nhiều tiến bộ, năm 2006 xếp thứ 123 về GDP bình quân đầu người, 105 theo chỉ số HDI trong tổng số hơn 170 nước của thế giới, đứng thứ hạng thấp so với các nước Đông Nam Á. Năm 2009, Việt Nam mới có mức thu nhập là xấp xỉ mức 1000 USD/người/năm, ở ranh giới với mức bắt đầu ra khỏi tình trạng chậm phát triển, thu nhập thấp.

Nông nghiệp, nông thôn Việt Nam mặc dù đã có nhiều tiến bộ, nhưng nhiều mặt vẫn còn mang nặng tính chất của một nền sản xuất tiểu nông, nhỏ lẻ, phân tán, có nơi thậm chí vẫn chủ yếu là tự cung tự cấp đang dần chuyển sang sản xuất hàng hoá quy mô lớn hơn; công nghệ, cơ sở hạ tầng còn lạc hậu, nhân lực chưa được đào tạo.

Nông nghiệp Việt Nam không thể phát triển theo hướng hiện đại nếu thiếu sự hỗ trợ từ bên ngoài ?

(2)

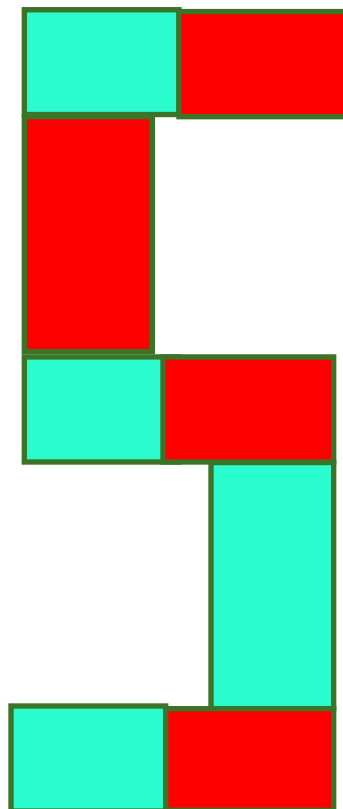
Trung du

Đồng bằng

Miền núi

Ven biển

Nhiệt đới & Ôn đới

❖ Chiến lược chung

▪ Căn cứ XD chiến lược

- Chiến lược trong giai đoạn trước
- Nguồn tài nguyên của đất nước
- Cơ sở vật chất kỹ thuật NN
- Nguồn lao động
- Nhu cầu thị trường
- Trình độ khoa học CN thế giới và VN và khả năng ứng dụng

► Định hướng chiến lược PT NN-NT 2011-2020

► Quan điểm:

- PT NNNT đóng vai trò chiến lược trong sự nghiệp CNH-HĐH...
- Các vấn đề PT NNNT phải giải quyết đồng bộ gắn với CNH-HĐH đất nước.
- PT NNNT phải dựa trên cơ chế kinh tế thị trường định hướng XHCN, phù hợp với đk của từng vùng...
- Giải quyết vấn đề NN-ND-NT là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội...
- Phát triển phải vững bền cả về tự nhiên và xã hội

► Định hướng chiến lược PT NN-NT 2011-2020

► Mục tiêu tổng quát

(nông nghiệp) Xây dựng nền nông nghiệp phát triển toàn diện theo hướng hiện đại, bền vững, sản xuất hàng hoá lớn, có năng suất, chất lượng, hiệu quả và khả năng cạnh tranh cao, đảm bảo vững chắc an ninh lương thực quốc gia cả trước mắt và lâu dài.

► Định hướng chiến lược PT NN-NT 2011-2020

▪ Mục tiêu cụ thể đến năm 2020:

- Giai đoạn 2011-2015: phục hồi tăng trưởng, tăng hiệu quả sản xuất nông nghiệp;....
- Giai đoạn 2016-2020: phát triển nông nghiệp theo hướng toàn diện, hiện đại, sản xuất hàng hóa lớn, vững bền; ....

❖ Mục tiêu phát triển (GT)

- Đảm bảo ANLT quốc gia trước mắt và lâu dài
- Tăng nhanh sản xuất NS hàng hoá và xuất khẩu
- Nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho dân cư NN, NT
- BV MTST, giảm nhẹ thiên tai, PT bền vững

❖ Khái niệm

- “Nông nghiệp bền vững là nền nông nghiệp thoả mãn được các yêu cầu của thế hệ hiện nay, mà không giảm khả năng ấy đối với thế hệ mai sau” (Tổ chức sinh thái và môi trường thế giới – WORD)

► Sự cần thiết XD phát triển nhanh nền nông nghiệp bền vững ở nước ta

...là việc làm cấp bách và là xu thế tất yếu của tiến trình phát triển...

- ❑ ...về kinh tế, mang lại hiệu quả kinh tế cao, sức cạnh tranh của nông nghiệp lớn, phát triển ổn định... góp phần ổn định KT-XH đất nước
- ❑ ...về xã hội, con người được đặt vào vị trí trung tâm của chiến lược PT KTXH... chất lượng cuộc sống không ngừng tăng lên
- ❑ ...về đất đai, làm cho đất đai ngày càng màu mỡ

❖ Nội dung của nông nghiệp bền vững

- Đảm bảo được quỹ đất cho sản xuất NN
- Đảm bảo được nguồn nước tưới tiêu cho SX
- Bảo vệ rừng
- Giảm nhẹ thiên tai
- Bảo vệ môi trường
- Sản xuất nông sản sạch
- Bảo đảm lương thực, thực phẩm
- Không ngừng tăng năng suất, chất lượng sp
- Đảm bảo nguồn nguyên liệu cho c.nghiệp
- Kết hợp chặt chẽ giữa phát triển công nghiệp và nông nghiệp

❖ Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)

- **(1) Đổi mới mô hình tăng trưởng, tái cơ cấu nông nghiệp:**
  - **Nâng cao GTGT, phát triển bền vững gắn với XD NTM**
  - **Tái cơ cấu đầu tư công, dịch vụ công --- hình thành chuỗi GT nông sản (lợi thế so sánh từng vùng)**
  - **Tập trung đầu tư vào kết cấu hạ tầng**
  - **NC và ỨD KHCN --- tập trung vào sp có lợi thế so sánh**
  - **Đa dạng hóa thị trường (trong nước và quốc tế)**
  - **Đầu tư phát triển nhân lực nông nghiệp**

❖ Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)

- **(1) Đổi mới mô hình tăng trưởng, tái cơ cấu nông nghiệp:**
  - Nông dân là trung tâm, vai trò chủ thể...
  - Cơ chế, CS thúc đẩy ứng dụng KH-CN...
  - Liên kết, hợp tác --- cánh đồng mẫu lớn, SX-CB-TT
  - Thu hút DN đầu tư vào NN
  - Chuyển dịch cơ cấu lao động và KT nông thôn

- ❖ **Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam** (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)
  - **(2) Thực hiện quy hoạch NN theo hướng dựa vào thị trường mở:**
    - Không nên cố định dt lúa, nên cố định dt đất NN
    - Sử dụng đất theo tín hiệu thị trường

❖ Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)

- **(3) Đẩy mạnh sx LTTP nhất là vùng sâu, vùng xa**
  - Đảm bảo an ninh dinh dưỡng hơn là phát triển sx lương thực, tạo việc làm
  - Phát triển NN gắn với XD NTM
  - Phát triển hệ thống chợ tiêu thụ nông sản
  - Thực hành nông nghiệp tốt
  - Quản lý chế biến, lưu thông

❖ Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)

▪ (4) Chủ động ứng phó với BĐKH

- Nâng cao năng lực ứng phó rủi ro
- Cải thiện hệ thống dự báo, cảnh báo gắn với dịch vụ nông nghiệp
- Thay đổi canh tác, giống ... phù hợp BĐKH
- Thúc đẩy thị trường bảo hiểm nông nghiệp

❖ Giải pháp phát triển nông nghiệp bền vững ở Việt Nam (GS.TS. Đỗ Kim Chung & PGS.TS. Kim Thị Dung, TCCS, 2015)

- **(5) Tăng cường đầu tư công vào các công trình phòng chống thiên tai**
  - Giảm thiểu nước thải CN, khí nhà kính
  - Tư duy nền KT xanh trong phát triển NN
  - Chiến lược tăng trưởng xanh trong NN

- ❖ Đối tượng môn KTNN
- ❖ Nhiệm vụ môn KTNN
- ❖ Phương pháp nghiên cứu môn KTNN

